

Förvaltningsplan Natura 2000

Natura 2000-område Naturreservatet Espholm

Natura 2000-kod FI1400004

Totalareal 7 ha landområde

Fastställd: 1997, naturreservat sedan 1987

Områdestyp, status SAC-område

Natura 2000

Natura 2000 har sitt upphov i EG:s habitat- och fågeldirektiv. Länderna inom Eu ska föreslå områden av gemenskapsintresse (Sites of Community Importance, SCI) utgående från de naturtyper och arter som nämns i art- och habitatdirektivet. Tillsammans med de områden som utpekats enligt fågeldirektivet bildar dessa så kallade särskilda skyddsområden (Special Protection Areas, SPA) inom Natura 2000-nätverket.

Förvaltningsplanen

Varje Natura 2000 – område ska omfattas en förvaltningsplan med en beskrivning av området och dess naturvärden, vilka hot som området berörs av samt vad som krävs för att området ska bevaras. Planen ska också fungera som ett verktyg vid tillståndsprövningar och planeringsarbete. Förvaltningsplanen utarbetas och fastställs av Ålands landskapsregering som även bär det yttersta ansvaret för att målsättningarna för området uppfylls. Ändringar i förvaltningsplanen medför att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda får då ett nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är betydande.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000 -områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, vilket även i viss mån gäller åtgärder utanför Natura 2000 –området. I de fall som de kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Ålands landskapsregering innan åtgärden påbörjas.

Underlag

En kartläggning med utbredning (utgående från dagens situation) av alla ingående naturtyper finns hos landskapsregeringen. Habitaterna har avgränsats utifrån flygbildtolkning och därefter granskats mot uppgifter från fältbesök.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 –området är att de naturtyper och arter som finns i området ska bevaras långsiktigt. En så kallad gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för varje naturtyp och art inom deras biogeografiska region. Området i fråga är en viktig del av det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 är uppbyggd av.

Beskrivning

Espholms naturreservat ägs av landskapet Åland. Området har inrättats till naturskyddsområde redan år 1943.

Naturreservatet delas i två delar av vägen mot Järsö. Delen väster om vägen består av hävdade lövängar och strandängar. I de centrala delarna finns även ett alkärr. Området öster om vägen består av oskött lund.

Översikt

Reservatet utgör en del av södra udden av Ytternäs. Den karakteristiska växten för området är aske. Förekomsten av andra ädla lövträd som ek, lönn, vildapel och hagtorn är riklig. Hasseln är en vanlig växt inom området och i busksiktet återfinns bl.a. måbär, try och olvon. Idegran växer också här. Under våren blommar vårörterna, blåsippor och vitsippor rikligt. Även tibasten påträffas här.

Reservatet kännetecknas av rikt fågelliv. Karaktärsarterna för skärgården, ejder, svärta, stor- och småskrake, knipa och vigg trivs här. Dessutom förekommer brunand, skedand och kricka. Vid tiden för islossningen gästas området av salskraken. Ibland har även snatterand och gravand setts. Knölsvanen häckar intill vägbankarna och kanadagåsen är en regelbunden gäst.

Näktergal och härmsångare finns i lundens lövsalar och andra fågelarter som björktrasten och törnskatan gynnas av de öppna lövängarna. Alkärret på den västra sidan och den lilla våtmarken på östra sidan gynnar förekomsten bl.a. den fridlysta stora vattenödlan.

Kulturlämningar

.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp

Naturtyper på området

1630 Havstrandängar av Östersjötyp

6530 Lövängar av fennoskandisk typ

9070 Trädklädd betesmark

1630 Havstrandängar av Östersjötyp

Beskrivning: Strandängar som är eller har varit påverkade av slåtter och/eller betesdrift med i regel lågvuxen vegetation. Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som t.ex. landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap som gör den i regel tydligt zonerad. Floran och faunan är artrik med flera ovanliga arter. De mest salttåliga arterna växer närmast vattenbrynet. Följande egenskaper representerar naturtypen: stor areal, lågvuxenhet, stor artrikedom, litet inslag/liten täckningsgrad av

vass och buskar. De mest representativa områdena utnyttjas i regel för bete eller så har betet upphört för en kort tid sedan.

Bevarandemål: Bevara den typiska vegetationszonering som har utvecklats under en lång tid och som påverkas av landhöjningen, det rika fågellivet, ingen tillförsel av handgödsel och ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i habitatet.

Hotbild/negativ påverkan: I samband med det minskande betet utgör igenväxning av vass och buskar ett stort hot mot dessa ängar.

Bevarandeåtgärder:

- Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer.
- Gynnsamt tillstånd/bevarandestatus förutsätter att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området.
- Strandängarna är beroende av hävd för att bevara sina naturvärden och sin lågvuxenhet.

6530 Lövängar av fennoskandisk typ

Beskrivning:

Vegetationskomplex bestående av små dungar med lövträd och runnor av lövbuskar omväxlande med öppna ängsgräntor. De vanligaste trädslagen är ask, björk och klibbal. Även ek och sälg kan förekomma. Numera är de kontinuerligt hävdade lövängarna få. Lövängarna kan indelas i två huvudtyper: hamlingsängar och stubbskottsängar. I skötseln av hamlingsängaringår, rydjning, bete och hamling. Träden på stubbskottsängarna hamlas inte regelbundet. Lövängarna uppvisar en stor artrikedom med många sällsynta och hotade hävdberoende arter samt många hotade epifytarter som växer på gamla lövträd på tämligen öppna växtlatser. Naturtypen omfattar såväl hävdade lövängar som igenvuxna områden med gamla träd som tidigare hamlats. Övergivna lövängar som blivit trädbevuxna räknas inte till naturtypen.

Bevarandemål:

Arealen av hävdad löväng bibehålls eller ökas. Det främsta syftet är att bibehålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen så att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området på biogeografisk nivå.

Hotbild/negativ påverkan:

- Gödsling, kalkning, dikning eller introduktion av främmande arter.
- Markskador
- Utebliven eller felaktig skötsel
- Förändringar i angränsade områden
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar
-

Bevarandeåtgärder:

- Ett mångfacetterat kulturlandskap bibehålls genom röjning, hamling, rydjning, bete.
- Ingen övergödning och ett rikt växt- och djurliv ökar möjligheten att uppnå gynnsam bevarandestatus för naturtypen.

9070 Trädklädd betesmark

Beskrivning: Naturtypen förekommer på fastmark och utgörs av inhemska trädslag. Hävdkontinuiteten är lång såväl som trädkontinuiteten med inslag av gamla träd. Normalt förekommer bete i naturtypen. Fältskiktet behöver ljus och fortsatt hävd för att inte grässvålen ska luckras upp. Många organismer som lever på vidkorniga träd måste ha ljus och värme för att inte konkurreras ut.

Bevarandemål: Arealen ska bibehållas i form av bete. Antalet gamla och ihåliga träd bör på lång sikt öka.

Hotbild/negativ påverkan:

- Utebliven eller olämplig skötsel.
- Utebliven röjning.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd.
- Överbete.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer.
- Spridning av gödsel.
- Tillskottsutfodring.
- Användning av avmaskningsmedel.
- Bristande träd- och buskföryngring.
- Markexploatering.
- Skogsplantering i hagmarker.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Markberedning och plantering.
- Ökat graninslag i lövbärande hagmarker.
- Luftföroreningar.

Bevarandeåtgärder:

- Skötsel inom ramen för djurhållning/betesdrift.
- Områdesskydd.
- Frivilliga avsättningar.
- Förvaltning av skyddade områden.
- Fysisk planering.
- Gröna skogsbruksplaner.
- Information och rådgivning.
- Genomförande av åtgärdsprogram.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

För utpekade arter är målet att bibehålla eller uppnå en livskraftig stam inom Åland. Värdena nedan ska ses som riktvärden för det aktuella Natura 2000 – området. För många av arterna är kunskapen om utbredning och populationer begränsad.

Stora vattenödlan

Lilla vattenödlan

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Berguv

Fisktärna

Silvertärna

Skötselåtgärder och uppföljning

Ålands landskapsregering har hand om skötseln av området. De olika naturtyperna sköts på traditionellt sätt. Lövängspartierna på den västra sidan sköts med hamling, efterbete, röjning och rydjning. Slätter utförs vid behov.

På den östra sidan tas inträngande gran bort och markstädning utförs vid behov. Fallvirke och även löv lämnas kvar som faunadepåer.

Betesdjuren utgörs av nötkreatur och får enligt särskilt system.

Inom vissa områden behöver trädens höjdtillväxt begränsas med tanke på flygsäkerheten, dock så att områdets naturvärden inte skadas.

Områdets status och utveckling följs upp genom inventering av utvecklingen av bl.a. fågelliv, ängsvegetation och arter som är typiska för de respektive naturtyperna.